

Agenda

- 9 mei 2009   Voorjaarsexcursie naar Wisselse Veen (Epe, Ge)
- 27 juni 2009   Extra excursie naar Landtong van Rozenburg (ZH)
- 28-30 aug 2009 Weekendexcursie Schinveld (Li)
- 28 nov 2009   Najaarsbijeenkomst te Tilburg

Voorjaarsexcursie Wisselse Veen en Tongerense Heide zaterdag 9 mei 2009

De voorjaarsexcursie van dit jaar brengt ons naar de gemeente Epe op de Veluwe waar we een vergunning hebben gekregen voor twee aangrenzende natuurgebieden van het Geldersch Landschap, te weten de Tongerense Heide en het Wisselse veen. De Tongerense Heide is echt Veluws, het Wisselse Veen vormt de overgangszone naar de IJsselvallei.

De Tongerense Heide is zoals de naam al zegt een heidegebied met daarnaast veel loof- en naaldbos. De heidegebieden bestaan uit droge Calluna-heiden met o.a. ook kraaiheide (*Empetrum nigrum*), vossenbes (*Vaccinium vitis-idaea*) en bosbes (*Vaccinium myrtillus*). In deze heide staan wat geïsoleerde dennen en opslag van jonge dennen. Naast deze droge heide kunnen we vrij grote stukken vochtige heide aantreffen met dopheide (*Erica tetralix*), veenbies (*Scirpus caespitosus*), veenpluis (*Eriophorum angustifolium*), ronde zonnedauw (*Drosera rotundifolia*) en veel veenmos (*Sphagnum*). Op de Tongerense Heide ligt ook een aantal vennetjes, o.a. in het Smitsveen. De omliggende bossen bestaan vooral uit dennenbos en eikenberkenbos met een redelijke ondergroei van lijsterbes (*Sorbus aucuparia*) en Amerikaanse vogelkers (*Prunus serotina*). Het zou heel aardig zijn als deze op de excursiedag nog in bloei staan. Her en der liggen zowel in het bos als op de heide dode bomen en hout (met *Piptoporus* en *Fomes*).

Het Wisselse Veen is van oudsher een venig gebied met veel kleine kwelstroompjes die zich verenigden tot de Verloren Beek. Door het Geldersch Landschap is hier in een deel van het terrein in 1993 een natuurontwikkelingsproject gestart. Hierbij werd de voedselrijke bovenlaag afgeschaapt tot op de zandbodem waarbij de zaadbank zo veel mogelijk werd aangesneden. Ook werden enkele poelen gegraven en een klein aantal greppels gedicht. Vijftien jaar na de ingrepen hebben zich botanisch zeer fraaie gemeenschappen ontwikkeld met heischrale graslanden, moerassige vegetaties met veel zeggen (*Carex*) en veenmos en wat voedselrijkere poelen met veel kranswieren. Er komen tal van zeldzame planten voor (zie website sekte), daarnaast ook tal van

bijzondere dieren (libellen, vissen, reptielen). Voor zover mij bekend is er nooit een echt keveronderzoek gedaan, dus wie weet wat wij er nog voor bijzonderheden tegenkomen. Houdt er rekening mee dat delen van dit terrein buitengewoon kwetsbaar zijn.

We **verzamelen om 10.00 uur** op de parkeerplaats van het Geldersch Landschap op de kruising van de Boerweg en de Veenweg (AC 191.888-483.435). Dit is bij de P zoals aangegeven op het kaartje (en dus NIET de parkeerplaats bij de kampeerboerderij Berghoeve). Het gebied is niet/slecht per openbaar vervoer te bereiken. We zullen proberen chauffeurs en autolozen aan elkaar te koppelen. In de buurt is geen horeca, voor zover mij bekend.

Het Wisselse Veen en Tongerense Heide grenzen aan diverse andere natuurgebieden (waarvoor wij GEEN toestemming hebben om te verzamelen noch buiten de paden te komen) en particuliere terreinen waarvoor hetzelfde geldt. Op de excursie zelf is er voor iedereen/de meeste deelnemers een kleurenkaart beschikbaar waarop, soms met enig gepuzzel, de precieze grenzen van het gebied van het Geldersch Landschap zijn te vinden.

Iedereen wordt verzocht zich voor deze excursie **op te geven bij Jan Cuppen** (0318-652039, jancuppen*hcnet.nl). Ook bij vragen dezelfde opties. Ik ben van 27 april t/m 5 mei vrijwel afwezig.

Op onze website www.nev.nl/everts is (onder activiteiten) veel **aanvullende gebiedsinformatie** opgenomen, met dank aan Gert van Ee.

